

УДК 347.73

Г. В. Россіхіна

**Щодо питання про особливості кваліфікації
фінансових правопорушень у процесі застосування
фінансово-правових норм**

Проаналізовано норми чинного фінансового і податкового законодавства, питання застосування фінансово-правових норм, виділено особливості кваліфікації фінансових правопорушень.

Ключові слова: фінансово-правова норма, норма фінансового права, фінансове правопорушення, кваліфікація, юридична кваліфікація, бюджетне правопорушення.

Загальновідомо, що кваліфікація злочинів – одна з найбільш важливих категорій кримінального права, яка досить широко застосовується в науковій і практичній діяльності. Саме тому в сучасній юридичній науці аналіз проблем, пов'язаних з юридичною кваліфікацією, проводиться переважно представниками науки кримінального права. Так, В. М. Кудрявцев зазначає, що «кваліфікувати» означає віднести певне явище за його якісними ознаками, властивостями до будь-якого розряду, виду, категорії. У галузі права, як зазначає вчений, – кваліфікувати – означає обрати ту правову норму, яка передбачає певний випадок, іншими словами – підвести цей випадок під два загальні значення: по-перше, процес встановлення ознак того або іншого злочину в діях особи і, разом з тим, по-друге, результат діяльності судових і прокурорських органів – офіційне визнання і закріплення у відповідному юридичному акті, у кримінально-правовій нормі відповідності ознак здійсненого діяння, які було виявлено, [1, с. 4, 5]. Кваліфікація в юридичних документах виражається у формі правової оцінки здійсненого діяння; діяння, яке може бути здійснено, або інших юридично значущих обставин.

Таким чином, одним з видів юридичної кваліфікації можна вважати фінансово-правову кваліфікацію, яка досить широко застосовується у практичній діяльності судів загальної юрисдикції, господарських судів, правозастосовних органів тощо. Так, невід'ємним етапом діяльності органів доходів і зборів (до 2012 р. – державної податкової служби) є юридична кваліфікація, оскільки тільки з'ясувавши сутність дії, здійсненої платником податків, його правового статусу, правового режиму об'єкта оподаткування, з'являється можливість правильно та обґрунтовано нарахувати податок. Проблеми фінансово-правової кваліфікації на даний час, на

жаль, лишаються належно не розробленими, хоча ця проблематика є досить актуальною, тому що правильна фінансово-правова кваліфікація є визначальною не тільки в процесі застосування фінансово-правових норм, але також і норм інших галузей права.

Цілком слушно видається думка П. О. Недбайло, який зазначає, що фактично процес застосування правових норм починається із встановлення фактів, які потребують правового вирішення, а логічно він починається з вибору норми, відповідно до якої кваліфікуються факти, тобто йде від норми до життєвих фактів за формулою дедуктивного силогізму: спочатку норма, потім факти, і нарешті, висновок, рішення і вся подальша практична діяльність щодо застосування [2, с. 221, 222]. Як справедливо констатує О. Ф. Черданцев, юридична кваліфікація може бути як позитивною, так і негативною. Правознавець зазначає, що в науці кримінального права зазвичай під кваліфікацією розуміється тільки позитивна оцінка, але кваліфікація може мати місце і там, де знайдено невідповідність діяння складу злочину. Саме встановлення такої невідповідності є також оцінкою діяння, його юридичною кваліфікацією, але кваліфікацією негативною [3, с. 59–62]. Тобто позитивна кваліфікація властива для регулятивної (оперативно-розпорядчої) форми правозастосування, а негативна – до юрисдикційної форми правозастосування.

Кваліфікація є результатом досить динамічним, і тільки в рішенні компетентного органу, будучи закріпленою, є статичною. Чинне законодавство містить норми різного типу, але переважно це норми регулятивного типу. Саме тому не кожне посилання на норму фінансового права може розглядатися як кваліфікація правопорушення. Багато таких норм взагалі не містять опису, будь-яких ознак податкового правопорушення, порушення норм бюджетного законодавства, валютного тощо.

Підсумком цього складного аналітичного процесу є юридична оцінка, яка передбачає глибоке вивчення фактичних обставин справи і, залежно від форми правозастосування, пошук відповідної фінансово-правової норми. Вказівка на відповідну статтю, її частину є обов'язковою попередньою умовою, яка визначає сутність правозастосування провадження у рамках регулятивної форми правозастосування. Суб'єкт застосування норми фінансового права в певному випадку зобов'язаний перевірити тільки точність посилання на фінансовий нормативно-правовий акт (наприклад, у разі отримання ліцензії на певний вид діяльності).

Деякі вчені стверджують, що кожен злочин, як і будь-яке інше діяння людини, завжди виявляється певною єдністю об'єктивного і суб'єктивного. Причому об'єктивні ознаки будь-якого злочину завжди виступають у єдності з його суб'єктивними ознаками. Сам же процес кваліфікації полягає у послідовному встановленні точної відповідності об'єкта, об'єктивної сторони, суб'єкта та суб'єктивної

сторони вчиненого злочину об'єкту, об'єктивній стороні, суб'єкту та суб'єктивній стороні складу злочину, закріпленого законом [4, с. 95]. А. В. Наумов справедливо стверджує, що за загальним правилом процес кваліфікації зазвичай починається із встановлення об'єкта і об'єктивної сторони злочину, а закінчується встановленням суб'єкта і суб'єктивної сторони. При цьому злочин лише тоді може бути визнаний кваліфіковано правильним, якщо усі без винятку обставини, пов'язані з усіма елементами злочину, мають місце і точно відповідають ознакам того або іншого складу злочину, передбаченого кримінальним законом [5, с. 153].

Виходячи з викладеного, має сенс зауважити, що саме у процесі розслідування фінансових (податкових, бюджетних) правопорушень залежно від ситуації інформація може бути також звернена до об'єкта, об'єктивної сторони, суб'єкта, суб'єктивної сторони. Як правило, при здійсненні явного фінансового правопорушення, в першу чергу, виділяються юридично значущі ознаки об'єктивної сторони (про це свідчить спосіб здійснення правопорушення, наслідки, які настали або є можливими). Традиційно посадові особи, які мають відповідні повноваження, вже на цій стадії мають припущення про правову норму, за якою можна кваліфікувати фінансове правопорушення. Спробуємо проаналізувати зазначені аспекти докладніше.

Загальновідомо, що необхідними ознаками об'єктивної сторони правопорушення є діяння (дія чи бездіяльність), суспільно небезпечні наслідки і причинний зв'язок між діянням і наслідками. Формами суспільно небезпечного діяння є дія, тобто свідомо, активна, суспільно небезпечна, протиправна поведінка суб'єктів фінансового права (наприклад, приховування об'єкта оподаткування); бездіяльність – пасивна, суспільно небезпечна, протиправна поведінка суб'єкта фінансового права, що полягає у свідомому утриманні від вчинення дій, які він був зобов'язаний або міг вчинити, а в результаті цього – було заподіяно шкоду суспільним відносинам у сфері мобілізації, розподілу і використання публічних фондів коштів. Наприклад, несвоєчасне подання платником податків податкової декларації щодо сплати того або іншого податку.

Як правило, кваліфікація за об'єктивною стороною передбачає співставлення ознак вчиненого діяння з його характеристикою, що містяться у правовій нормі. Якщо у такій нормі подано детальну характеристику протиправного діяння, то таке співставлення не викликає складнощів. Зазначимо, що законодавчі формулювання деяких норм не містять усіх чітко описаних дій, які створюють об'єктивну сторону фінансового правопорушення. Так, у них іноді вказується вельми загальні ознаки можливих протиправних діянь. Так, ст. 119 Бюджетного кодексу України закріплює норму, що нецільовим використанням бюджетних коштів є їх витрачання на цілі, що не відповідають: бюджетним призначенням, встановленим

законом про Державний бюджет України (рішенням про місцевий бюджет); напрямом використання бюджетних коштів, визначеним у паспорті бюджетної програми (у разі застосування програмно-цільового методу у бюджетному процесі) або в порядку використання бюджетних коштів; бюджетним асигнуванням (розпису бюджету, кошторису, плану використання бюджетних коштів) [6]. Диспозиція цієї статті передбачає тільки приблизний перелік підстав використання бюджетних коштів. Такі техніко-юридичні прийоми опису ознак протиправного діяння потребують глибоких пізнань правозастосовника у сфері фінансового права. Правозастосовник у цьому випадку повинен на підставі своєї правосвідомості, професійного досвіду, загальної правової культури вирішувати, чи є достатні підстави для витрачання бюджетних коштів, чи має місце нецільове використання бюджетних коштів.

Отже, наголосимо, що другий етап кваліфікації починається зі співставлення об'єктивних ознак, які відображені головним чином у первісних відомостях про обставини правопорушення. Саме в характері об'єктивних ознак і містяться основні відмінності між конкретними видами правопорушень.

У деяких нормах про фінансові правопорушення протиправна дія тільки називається, а її зміст і характеристики не надаються. Так, наприклад, норми Бюджетного кодексу України передбачають відповідальність за створення позабюджетних фондів, порушення вимог Бюджетного кодексу України щодо відкриття позабюджетних рахунків для розміщення бюджетних коштів. Вирішуючи у таких випадках питання про визнання або невизнання вчинених конкретних дій, які відповідають ознакам об'єктивної сторони складу, правозастосовник повинен, перш за все, зрозуміти, які дії охоплюються цим терміном.

Якщо у диспозиції норми вказано лише протиправні наслідки, то правозастосовник з'ясує, якими взагалі діями вони можуть бути викликані. Відповідними ознаками об'єктивної сторони визнаються лише суспільно небезпечні дії. Наприклад, ст. 116 Бюджетного кодексу України встановлює, що відповідальність за порушення норм бюджетного законодавства настає у разі порушення встановлених порядку або термінів подання фінансової та бюджетної звітності бюджетних установ, а також подання такої звітності у неповному обсязі [6].

Нагадаємо, що диспозиції багатьох норм законодавства про фінансові правопорушення є бланкетними або відсильними. Цими нормами встановлюється відповідальність за порушення правил, що містяться в інших нормах фінансового права або в нормах інших галузей права. У цьому випадку висновок про відповідність оцінюваного діяння ознакам об'єктивної сторони складу може бути отриманий лише в результаті вивчення нормативних актів, що містять зазначені правила. Наприклад, ст. 116 Бюджетного кодексу

України передбачає відповідальність за включення недостовірних даних до звітів про виконання паспортів бюджетних програм (у разі застосування програмно-цільового методу в бюджетному процесі), а також порушення порядку та термінів подання таких звітів. Так, для того, щоб відповідати на питання про відповідність діяння певної особи ознакам об'єктивної сторони правопорушення, передбаченого ст. 116 Бюджетного кодексу України (включення недостовірних даних до звітів про виконання паспортів бюджетних програм, порушення порядку та термінів подання таких звітів), необхідно встановити належні терміни виконання і подання таких документів, проаналізувавши правові акти, які їх встановлюють.

Загальновідомо, що у правовій нормі прямо вказано на суспільно небезпечні наслідки або такі випливають з її змісту. Тобто матеріальний склад правопорушення у другому випадку може не вказуватися, на відміну від формального складу злочину. Матеріальний склад злочину являє собою склад злочину, об'єктивна сторона якого передбачає окрім дії (бездіяльність) з настанням конкретних негативних наслідків. Так, встановлення відповідності реального наслідку вчиненого діяння його ознакам, що містяться у складі фінансового правопорушення, іноді також передбачає кваліфікацію за об'єктивною стороною. Необхідність у цьому виникає традиційно, оскільки усі склади фінансових правопорушень є матеріальними, тобто наслідки діяння включені в число конструктивних ознак, які підлягають оцінці та співставленню. Практично завжди протиправні діяння суб'єктів фінансового права завдають матеріальних збитків державі, внаслідок чого бюджети різних рівнів недоотримують надходження до дохідної частини.

Встановлення факту відповідності реальним наслідкам, що настали, вказаним у правовій нормі, передбачає наступне визначення наявності причинного зв'язку між протиправним діянням та його наслідками. Тільки в результаті багатосторонньої оцінки характеру діяння та обстановки його вчинення, співставлення оцінюваної ситуації з аналогічними, досліджуваними раніше, може бути отриманий висновок про наявність такого зв'язку. У деяких випадках встановлення такого зв'язку потребує спеціальних знань і досліджень, які можуть проводитися спеціалістами-експертами. З цього приводу справедливо вбачається позиція Б. А. Курінова, що кваліфікація за об'єктивною стороною неможлива без встановлення причинного зв'язку. Причинний зв'язок є необхідним, обов'язковим компонентом усіх матеріальних складів злочинів. Причинний зв'язок входить до числа ознак складу, що характеризує об'єктивну сторону злочину [7, с. 106].

Після встановлення відповідності ознак об'єктивної сторони необхідно перейти до співставлення ознак об'єкта, котрими, як відомо, виступають суспільні відносини, на які спрямована протиправна та суспільно небезпечна поведінка суб'єктів фінансового права

та які охороняються нормами фінансового права. Саме в цих ознаках фінансового правопорушення, які якнайкраще відображені у фінансово-правових нормах, об'єктивується суспільна небезпечність діяння. У процесі дослідження фактичних обставин справи, що відносяться до об'єктивної сторони, слід мати на увазі, що серед них можуть бути такі обставини, які виключають суспільну небезпеку і протиправність діяння. Наприклад, у вітчизняній фінансово-правовій науці Л. К. Царьова визначає об'єктивну сторону фінансового правопорушення як дію або бездіяльність, які порушують приписи фінансово-правових норм [8, с. 49]. На думку З. М. Будько, об'єктивна сторона податкового правопорушення є системою передбачених податково-правовими нормами ознак, які характеризують зовнішню сторону правопорушення. Правознавець констатує, що всі ознаки об'єктивної сторони, виходячи з їх опису, у диспозиціях статей можна поділити на обов'язкові та факультативні. До обов'язкових ознак належить суспільно небезпечне діяння. Суспільно небезпечні наслідки, причинний зв'язок між діянням і наслідками є факультативними ознаками, тому вони не завжди знаходять своє відображення у законі [9, с. 90].

Слід зауважити, що у фінансово-правовій літературі можна знайти ототожнення об'єкта податкового та інших фінансових правопорушень [10, с. 21–49]. Наприклад, А. В. Передернін, визначаючи родові об'єкти податкового правопорушення, називає також і порушення, пов'язані з незаконним встановленням або введенням податків, незаконне перешкоджання господарській діяльності платника податків, порушення касової дисципліни, незаконні грошові розрахунки, порушення порядку застосування контрольно-касових машин при розрахунках, незаконне витрачання бюджетних коштів [11, с. 122–124].

Об'єктом правопорушень суб'єктів фінансового права виступають суспільні відносини, які виникають з приводу мобілізації, розподілу і використання публічних фондів коштів. Висновок про характер об'єкта можна зробити, ґрунтуючись на інших ознаках складу, перш за все, на ознаках об'єктивної сторони (характер діяння, місце його вчинення, наслідки, що настали). Наприклад, обов'язковою ознакою правопорушення, передбаченого ст. 162 Кодексу про адміністративні правопорушення є саме місце вчинення правопорушення [12]. Так, незаконне відкриття або використання за межами України валютних рахунків фізичних осіб, вчинене громадянином України, який постійно проживає на її території, а так само валютних рахунків юридичних осіб, що діють на території України, вчинене службовою особою підприємства, установи чи організації або за її дорученням іншою особою, а також вчинення зазначених дій громадянином – суб'єктом підприємницької діяльності – тягне за собою накладення штрафу від п'ятисот до однієї тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

При цьому деякі вчені розрізняють певні види об'єктів правопорушення, які вчиняють суб'єкти фінансового права – загальний об'єкт, родовий та безпосередній об'єкти правопорушення. На думку Б. А. Курінова, поняття «суб'єкт злочину» передбачає з'ясування широкого кола питань, які включають, з одного боку, встановлення правових ознак, які характеризують суб'єкта злочину за радянським кримінальним правом, а з іншого боку – розкриття соціально-політичного й морального обличчя злочинця [7, с. 110]. Суб'єктами фінансового правопорушення виступають фізичні та юридичні особи, органи державної влади та громадські організації, які володіють фінансовою деліктоздатністю, тобто здатністю нести юридичну відповідальність за свої протиправні вчинки. У фінансових правовідносинах суб'єктами виступають індивідуальні (фізичні особи – громадяни, іноземні громадяни та особи без громадянства, які є осудними і досягли певного віку юридичної відповідальності) і колективні суб'єкти (юридичні особи, органи державної влади, громадські та інші організації, дії яких пов'язані з колективним ухваленням рішень у сфері фінансової діяльності держави, органів місцевого самоврядування). Іноді як колективні суб'єкти виступають держава, її представницькі органи, органи місцевого самоврядування і виконавчої влади, якщо вони не виконують офіційно взятих на себе зобов'язань та якщо у результаті цього було заподіяно шкоду інтересам у сфері фінансової діяльності держави. До того ж, згідно з чинним законодавством, кожен має право на відшкодування за рахунок держави чи органів місцевого самоврядування матеріальної та моральної шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб при здійсненні ними своїх повноважень [13].

У вітчизняній фінансовій науці серед суб'єктів фінансових правопорушень В. П. Нагребельний виділяє загальні суб'єкти (визначаються нормами фінансового права) і спеціальні суб'єкти (особа, яка безпосередньо зазначена у фінансовому законі). Взагалі, коло суб'єктів відрізняється залежно від виду фінансових правовідносин [14, с. 116].

Щодо особливостей фінансово-правової кваліфікації за суб'єктом можна зазначити, що відсутність у особи ознак спеціального суб'єкта може означати відсутність складу фінансового правопорушення. Наприклад, окремі фінансові правопорушення, передбачені ст. 16 Декрету Кабінету Міністрів України «Про систему валютного регулювання і валютного контролю» можуть бути здійснені тільки уповноваженими банками, фінансовими установами та національним оператором поштового зв'язку [15]. До того ж, декілька складів бюджетних правопорушень також закріплені у Бюджетному кодексі щодо спеціального суб'єкта – органів, які здійснюють казначейське обслуговування бюджетних коштів, а саме:

невиконання вимог щодо ведення бухгалтерського обліку та складання звітності про виконання бюджетів; несвочасне подання звітності про виконання бюджетів; здійснення витрат із перевищенням показників, затверджених розписом бюджету; порушення в процесі контролю за бюджетними повноваженнями при зарахуванні надходжень бюджету та здійсненні платежів за бюджетними зобов'язаннями розпорядників бюджетних коштів відповідно до бюджетних асигнувань; недодержання порядку казначейського обслуговування державного і місцевих бюджетів [6].

Загальновідомо, що змістом суб'єктивної сторони злочину є психічне ставлення винної особи до здійсненого суспільно небезпечного діяння. Суб'єктивну сторону складають умисел, необережність, мотив і мета злочину. Суб'єктивна сторона відображає зв'язок свідомості й волі злочинця із учиненням суспільно небезпечним діянням [7, с. 124]. Як справедливо зауважує С. М. Братусь, вина як протиправний стан психіки правопорушника є суб'єктивною стороною правопорушення поряд з іншими станами суб'єктів, пов'язаних з відносною свободою волі, з вибірковістю (варіантністю) їх поведінки [16, с. 34].

Слід відзначити, що суб'єктами фінансових правовідносин, окрім фізичних осіб, можуть бути і юридичні особи (державні органи, установи, організації підприємства, тощо). На сьогодні фінансове законодавство не містить положень, які розкривали би зміст вини юридичних осіб. У такій ситуації вина юридичної особи розглядається тільки як вина її посадових осіб чи працівників. Так, на думку О. Т. Зими вина організації визначається не всім колективом, а за переважаючою волею, під якою, перш за все, слід розуміти волю адміністрації (керівництва) організації, а саме – її уповноважених [17, с. 107].

Щодо кваліфікації фінансових правопорушень за суб'єктивною стороною, то має сенс відзначити наявність відмінностей у суб'єктивній стороні фінансових правопорушень, які було вчинено фізичною особою і юридичною особою. Зокрема, якщо мова йде про кваліфікацію фінансового правопорушення за суб'єктивною стороною, яке вчинено фізичною особою, то воно потребує встановлення вини. У свою чергу, суб'єктивна сторона фінансового правопорушення, вчиненого юридичною особою, полягає в тому, що не було вжито всіх необхідних дій для належного виконання фінансового обов'язку. У більшості випадків форма вини (умисел або необережність) на правову оцінку вчиненого не впливає. Саме тому для кваліфікації багатьох фінансових правопорушень, які вчинили фізичні особи, достатньо встановлення того, що вчинено винне діяння.

Зазначимо, що Податковий кодекс України не містить положень, які регулювали б суб'єктивну сторону податкового правопорушення

(мета і мотив не передбачені у складі податкових правопорушень), що є очевидною прогалиною в роботі законодавців. Слід мати на увазі, що чинне податкове законодавство не передбачає закріплення інституту «вини», присутня тільки непряма вказівка на його існування. Наприклад, згідно з п. 49.6 ст. 49 Податкового кодексу України в разі втрати або відсутності поштового відправлення чи затримки його вручення органу державної податкової служби з вини оператора поштового зв'язку такий оператор несе відповідальність відповідно до закону. У такому разі платник податків звільняється від будь-якої відповідальності за неподання або несвочасне подання такої податкової декларації [18]. З цього приводу А. М. Тимченко висловлює думку, що відсутність таких правових категорій, як форма вини платника податків, обставини, які обтяжують і пом'якшують вину, обставини, які звільняють від відповідальності, що доволі цілком логічно використовуються у доктрині податкового права, значною мірою робить правовий статус платника невизначеним, надаючи інституту фінансової відповідальності відверто репресивного характеру [19, с. 12].

Кваліфікація фінансових правопорушень здійснюється на всіх стадіях провадження у справах про порушення фінансового законодавства. Реальні можливості забезпечення точної та повної кваліфікації багато в чому залежать від обсягу й достовірності інформації про обставини правопорушення, саме тому це формує різні вимоги до обсягу кваліфікації на кожній її стадії. Завдання початкової стадії кваліфікації часто полягає в тому, щоб визначити, до якого виду правопорушень належить оцінюваний випадок (адміністративний проступок, злочин, дисциплінарний проступок, цивільно-правовий делікт тощо), оскільки на цьому етапі фінансово-правового розслідування обсягу наявної інформації іноді буває достатньо лише для висновку про протиправність діяння. У процесі фінансово-правового розслідування правозастосовник вирішує питання про те, які норми законодавства про фінансові правопорушення відповідає діяння, що розглядається. Отриманий висновок, як правило, відображається ним у відповідному правовому акті. Саме на стадії розгляду справи про порушення фінансового законодавства правозастосовником дається підсумкова правова оцінка вчиненого. Досліджуючи його, орган (посадова особа) погоджується з попередньою класифікацією або доходить висновку про іншу кваліфікацію діяння, що розглядається та відображається у постанові про припинення фінансової санкції. Однак і ця кваліфікація не завжди є кінцевою. Зауважимо, що деякі вчені, наприклад, В. В. Лазарев, підкреслюють той факт, що у зміст встановленої судом об'єктивної істини входить юридична кваліфікація фактів, і значить, щодо справи, яка розглядається, не може бути двох або декілька різних рішень, які одночасно могли бути розглянуті як

правильні та істинні [20, с. 82]. Однак В. М. Кудрявцев вважає, що кваліфікація може бути довільною: одне і те ж діяння може бути кваліфіковано двома суддями по-різному [1, с. 55].

Загальновідомо, що в науці кримінального права систематичність і неоднорозовість вчинення злочинів виступають обтяжуючою обставиною. Вчинення однією особою декількох фінансових правопорушень, як правило, свідчить про високий рівень їх анти-суспільної небезпеки. Особливо це відчувається порівняно із вчиненням одиночного проступку, тобто спричиненням суспільству меншої шкоди. Облік обсягу і характеру відповідальності у таких випадках забезпечується правилами кваліфікації множинності правопорушень. З цього приводу Б. А. Куринов констатує, що множинність злочинів є узагальнюючим спеціально-правовим поняттям. Різномірність ситуацій, що охоплюються поняттям множинності злочинів, знаходить своє відображення під час кваліфікації, призначення покарання, розслідування і розгляду справи в суді у правових наслідках, засудженні та відбутті покарання, з'ясуванні причин і умов здійснення злочинів, вирішенні цілої низки інших правових питань [7, с. 125]. Нагадаємо, що множинність не має для кваліфікації фінансових правопорушень практичного значення, оскільки фінансова відповідальність має правовідновлювальний характер. Як правило, у разі множинності фінансових правопорушень фінансові санкції не поглинаються одна іншою, а застосовуються сумісно.

Список використаних джерел: 1. Кудрявцев В. Н. Общая теория квалификации преступлений / В. Н. Кудрявцев. – 2-е изд. – М. : Юристь, 2001. – 301 с. 2. Недбайло П. Е. Применение советских правовых норм / П. Е. Недбайло. – М. : Гос. изд-во юрид. лит., 1960. – 511 с. 3. Черданцев А. Ф. Теория государства и права : учебник / А. Ф. Черданцев. – М. : Юрайт-М, 2001. – 429 с. 4. Кримінальне право України: загальна частина : [підручник] / за ред. В. В. Сташиса, В. Я. Тація. – Х. : Право, 2010. – 456 с. 5. Наумов А. В. Российское уголовное право: Общая часть : [курс лекций] / А. В. Наумов. – М. : БЕК, 1999. – 572 с. 6. Бюджетний кодекс України : закон України від 08.07.2010 № 2456-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 50–51. – Ст. 572. 7. Куринов Б. А. Научные основы квалификации преступлений / Б. А. Куринов. – М. : Изд-во Моск. гос. ун-та, 1976. – 182 с. 8. Царьова Л. К. Підстава відповідальності у фінансово-правових відносинах / Л. К. Царьова // Актуальні проблеми держави та права. – Вип. 12. – 2001. – С. 58–62. 9. Будько З. М. Фінансово-правова відповідальність за вчинення податкових правопорушень : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Будько Захар Миколайович. – Запоріжжя, 2005. – 259 с. 10. Нідзельська О. Відповідальність платників податків за порушення податкового законодавства / О. Нідзельська, Н. Кирієнко // Вісник податкової служби України. – 2001. – № 3. – С. 21–24. 11. Передернин А. В. Налоговое правонарушение как основание административной ответственности : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Передернин Анатолий Васильевич. – М., 1999. – 183 с. 12. Кодекс

України про адміністративні правопорушення : закон України від 07.12.1984 № 8073-Х // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1984. – № 51. – Ст. 1122. **13.** Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141. **14.** Нагребельний В. П. Фінансове право України. Загальна частина : [навч. посіб.] / В. П. Нагребельний, В. Д. Чернадчук, В. В. Сухонос ; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України ; Укр. акад. банк. справи Нац. банку України. – Суми : Університет. кн., 2004. – 320 с. **15.** Про систему валютного регулювання і валютного контролю : декрет Кабінету Міністрів України від 19.02.1993 № 15-93 // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 17. – Ст. 184. **16.** Братусь С. Н. Спорные вопросы теории юридической ответственности / С. Н. Братусь // Советское государство и право. – 1973. – № 4. – С. 27–35. **17.** Зима О. Т. Адміністративна відповідальність юридичних осіб : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Зима Олександр Тарасович. – Х., 2001. – 164 с. **18.** Податковий кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 13–14, 15–16, 17. – Ст. 112. **19.** Тимченко А. М. Види примусових заходів у податковому праві : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / А. М. Тимченко. – К., 2012. – 18 с. **20.** Лазарев В. В. Применение советского права / В. В. Лазарев. – Казань : Изд-во Казан. ун-та, 1972. – 197 с.

Надійшла до редколегії 05.12.2013

Россихина Г. В. К вопросу об особенностях квалификации финансовых правонарушений в процессе применения финансово-правовых норм

Проанализированы нормы действующего финансового и налогового законодательства, вопросы применения финансово-правовых норм, выделены особенности квалификации финансовых правонарушений.

Ключевые слова: финансово-правовая норма, норма финансового права, финансовое правонарушение, квалификация, юридическая квалификация, бюджетное правонарушение.

Rossikhina G. V. To the issue about the features of financial offences qualification in the process of financially-legal norms application

The current financial regulations and tax legislation, the questions of financial and legal norms using are analyzed, the features of financial crime training are highlighted.

Keywords: financially-legal norm, norm of financial right, financial offence, qualification, legal qualification, budgetary offence.

